

FEMINISME

Feminismen er mangfoldig. Den omfatter en lang idéhistorisk tradisjon med fokus på kvinners rettigheter, en politisk kamp for sosial endring samt et teoretisk utgangspunkt for en rekke akademiske disipliner. Felles for all feminisme er at den utfordrer hegemoniske strukturer og tenkemåter i samfunnet. Det er derfor snakk om mer enn kvinnekamp og likestilling: Feminismen problematiserer enhver universalistisk posisjon som hevder å kunne gripe absolutte sannheter. Like viktig er det at feministiske tenkere bidrar med konstruktive alternativer, både til teoretiske og politiske feilgrep som tradisjonelle oppfatninger har resultert i.

Vi håper med dette nummeret å fange noe av bredden i feminismen, og også å vise noen av spenningene som oppstår på grunn av feministiske prosjekters ulike utgangspunkt og målsetninger – spenninger som oppstår mellom teori og praksis, mellom akademisk virksomhet og politisk aktivisme, og mellom å kritisere påstander om absolutte sannheter og å hevde feminismens eget perspektiv som sant. Et annet gjennomgangstema i dette nummeret er kvinners fravær i filosofien, enten det er på pensumlister eller i filosofihistorien. I «De glemte kvinnene» undersøker Eilin Høgmann Dehli årsakene til dette fraværet. Dehli argumenterer for at det ikke kan forklares med at kvinner ikke har filosofert, eller har filosofert dårlig, men derimot at deres arbeid har blitt målt opp mot normer bestemt av mannlige interesser og sjangervalg.

I «Feministisk etikk og privilegerte ståsteder» viser Amund Rake Hoffart hvordan Sarah Ruddick støter på en vanlig utfordring innen feministisk etikk. Ifølge Hoffart inntar hun i boken *Maternal Thinking* to tilsynelatende uforenlige epistemologiske posisjoner – den ene gir grunnlag for å kritisere filosofitradisjonen for dens ekskludering av tradisjonelt kvinnelige erfaringer og problemstillinger, mens den andre privilegerer hennes egen epistemiske posisjon og ekskluderer dermed andre tilnærminger. Hoffart gir deretter en analyse av hvordan denne spenningen kan ufarliggjøres. Forholdet mellom kjønn og moral er også i fokus i «Er våre etiske haldninger kjønnsbundne?», hvor Harald Støren problematiserer tanken om at gutter og jenter har ulik moralsk utvikling. Han tar utgangspunkt i Carol Gilligans teori om at mens gutter handler ut fra et autonomt selv, handler jenter ut fra omsorg. Støren viser

hvordan ulike kritikker som har blitt rettet mot Gilligan, rammer grunnlaget for hennes feministiske syn.

At feminismen har en dyp filosofisk forankring, kommer tydelig frem i Njål Gjølstads artikkel «Postmodernisme og feminisme». Gjølstad argumenterer for at feminismen står i et problematisk forhold til postmodernismen, og spesielt dekonstruksjon. Videre hevder han at siden feminismen er en politisk bevegelse som ønsker å oppnå konkrete mål knyttet til kjønn, kan den ikke gjennomføre en like radikal kritikk av narrativ tenkning som postmodernismen. Dragkampen mellom feminismens praktiske og teoretiske sider gir seg også utslag i forståelsen av begreper som «mann» og «kvinne». Dette blir tematisert i Maria Seims kritikk av Amund Rake Hoffarts masteroppgave *Feminismens problematiske kvinnebegrep*, som er en undersøkelse av hvorfor og på hvilke måter kvinnebegrepet har vist seg å være problematisk for feminister.

I vår faste spalte «Frem fra gjemselen» trekker Ingeborg Winderen Ovesen frem Marie le Jars de Gournay. De Gournay var i sin samtid mest kjent for å ha redigert Michel de Montaignes *Essais*, men trekkes her frem for sine tidlige argumenter for likestilling mellom kjønnene, basert på det vi i dag kan kjenne igjen som en moderne likhetstanke. Vi kan også presentere et intervju med professor emerita Else Wiestad, hvor hun blant annet diskuterer feminisme, likestilling, kvinneandelen på pensum og mottakelsen av doktorgradsarbeidet sitt – en avhandling om kjønnsteoriene til en rekke kanoniske filosofer.

Vi har også tekster som går utenfor tema: I intervjuet med David Chalmers gis et innblikk i store deler av den australske filosofens tenkning, fra den moderne klassikeren *The Conscious Mind* til hans sosiologiske undersøkelser av filosofiske standpunkter. Som vanlig kan vi også friste med en godbit av en oversettelse: Eivind Lønaas gjengir Arthur Schopenhauers entusiastiske takkebrev til Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. Brevet settes i en biografisk og historisk kontekst i Jørgen Dyrstads fyldige innledning. Til slutt i dette nummeret finner du også et reisebrev fra Göteborg, mens utdraget fra «Den Leksikrptiske Encyklopedi» denne gang gir en innføring i metametafysikk. For den som ikke har fått nok av Schopenhauer, tilbyr «Utenfor Akademiet» flere anekdoter om ham og andre kjente og kjære filosofer.

God lesning!

Conrad Bakka &
Alexander Myklebust
redaktører